

TIT Pedagógiai Nyári Egyetem Új törvény – új iskola

Öt év után ismét új oktatási törvény készül, mely megszabja a magyar iskolák működési lehetőségeit. Megjelentek végre (újra?) a tehetséggondozást, az oktatást hatékonyan megvalósító „oktató” iskolák, s mellettük (velük szemben?) a személyiségformálást, az egyéni bánásmódot előtérbe helyező „nevelő” intézmények.

Tegnap délelőtt az immár huszonnyolcadik Pedagógiai Nyári Egyetemről tartottak sajtótájékoztatót a szervezők, a megyei TIT, a JATE Pedagógiai Tanszéke és a megyei pedagógiai intézet vezetői, munkatársai, akiknek, ebben a kultúrának nem kedvező időben is sikerült a városi, a megyei önkormányzathoz, a Szegedért Alapítványhoz benyújtott pályázatukra támogatást kapni és reklámtevékenységgel pénzt „gyűjteni”. A 6000 forint tandíjat egyébként már száztízben befizették, vagyis úgy tűnik lesz érdeklődés. Ez érthető is, hiszen az idei szabadegetem programja többek között arra keresi a választ, *találkozik-e az új törvény szelleme, értékrendje a kísérletező, megújuló iskolák törekvéseivel.* Milyen is legyen az iskola, az új iskolarendszer, hogyan épüljön egymásra az alap-, közép- és a felsőfokú oktatás?

A program alcíme: *Személyiségfejlesztés és vágy tudásgyár?* Az előadások hallgatói tájékozódhatnak az oktatási törvény szakmai koncepciójáról, az alaptantervről, a vizsgarendszerről, a mai oktatáspolitikai érdekeiről és érdekellentéteiről. Előadást hallhatnak az Európa-ház iskolarendszeréről, a magyarországi szakképzés jelenéről és jövőjéről. Alternatív módszerekkel is ismerkedhetnek így: a Freinet, a Waldorf iskolák elméletével és gyakorlatával. Az iskola és a pluralizmus kérdése, az elit iskola problematikája, a központi, a kormány, a minisztérium iskolakoncepciója is teretkerekül majd a július 2-6-ig tartó pedagógiai szabadegetemen, melynek *Gazsó Ferenc, Nagy József, Kozma Tamás, Lukács Péter, Kovács Zsuzsa, H. Horváth Attila, Benedek András, Horn György, Honti Mária, Mihály Ottó és Kálmán Attila* lesznek az előadói.

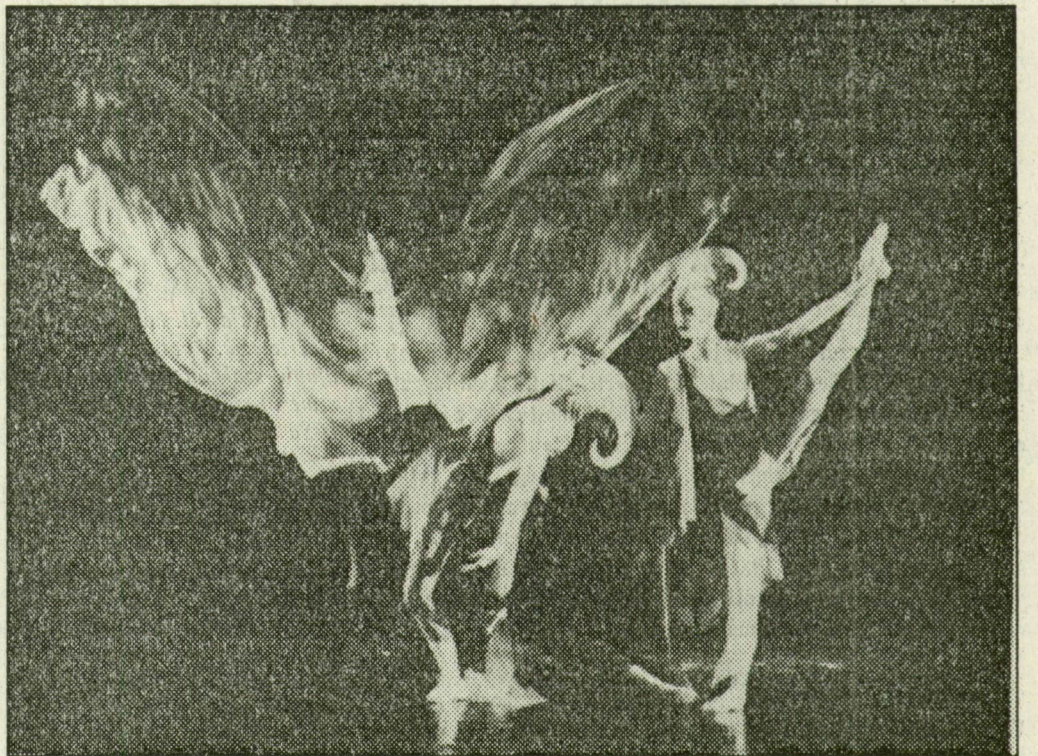
A szervezők június 15-éig várják a jelentkezőket a TIT Pedagógiai Nyári Egyetemére.

P. E.

Mártélyi szabadiskola

Mártélyon huszonöt éve gyűlnek össze nyaranta a képzőművész tábor lakói. A tábor baráti körének vezetői idén is várják a tizennyolc éven felüli jelentkezőket. (Felső korhatár nincs.) A hallgatók maguk választhatják meg, melyik művésztanártól kérnek korrekciót, szakmai segítséget munkájukhoz. A technikával, anyagismerettel Fodor József festőművész, a térbrázolással, épület és ember viszonyával Szabó Tamás szobrászművész, a természet formavilágával Kollár György festőművész, a Tisza sajátosságaival, a folyó élővilágának megjelenítésével Holler László festőművész foglalkozik. Az esti előadók Senti Tibor író, Dömötör János művészettörténész, Lelkes István és Erdős Péter festőművészek lesznek. A két héti, július 27-étől augusztus 10-éig tartó tábor kiállításal zárul, melyet a hódmézővársárhelyi Tornyai János Múzeumban rendeznek meg.

A táborba június 15-éig várják a jelentkezőket. A részvételi díj 5000 forint, melyet egy részletes életrajzzal együtt postán kérnek eljuttatni a következő címre: *Tantusz Művelődési Ház, 6723 Szeged, Dankó Pista utca 27.* A borítékra kérik ráírni: *Mártélyi Szabadiskola.*

Évadvég: balett

Egymás (és egy s más) támogatásával

Az idei szezon mérlege egyértelműen azt mutatja, hogy a Szegedi Nemzeti Színház tagozatai közül a *balett van a fejlődés fölfelé ívelő szakaszában.* Abban az esetben, ha ezt a színház finanszírozói is elismerik s ennek megfelelően cselekszenek, jövőre a csúcson lehet.

Mi a jelentése az 1987-ben újjáélesztett Szegedi Balett progresszivitásának? Vizsgálódásunk fő szempontjai: társulatépítés, műsorpolitika, alkalmazkodás egy speciális helyzethez.

Öt esztendővel ezelőtt is az önálló együttessé fejlesztés szándékával hívták életre a balettet, az *anyaghiány és a koncepcionális bizonytalanság azonban egészen a most lezárt évadig a balett labilis státuszát eredményezte.* Eredetileg is hangsúlyozták a színházvezetők és a finanszírozók, hogy „de azért” a többi műfaj kiszolgálása elsődendő kötelessége az együttesnek. Ez magyarul azt jelentette, hogy ha az operák táncbetéteit, az egyéb zenés műfajok tánc- és mozgásigényét színvonalasan megoldják, csak azután lehet szó – ha marad szusz és plusz(pénz) – önálló balettprodukciónak. Évente maximum kettőről. E stabil korlátok közül kiötni – érezhető törekvése a balettnak a kezdetek óta. De *csak az idén sikerült bebizonyítani, hogy egyéb színházi kötelezettségeik betartása mellett sajátos arculatú, határozott művészeti célokat színvonalasan megvalósító együttesrel kell immár számolnunk; amelyről sokkal inkább ismerszik, megkülönböztetettik a Szegedi Nemzeti Színház mostanában, mint akár az operáról, akár a prózáról.*

A helyzetet speciálissá tette az a körülmény is, hogy a helyi közönség elszakott a balettől, legfőként a modern irányzatoktól. Imre Zoltán első szegedi korszaka (1966-68) óta ingadozó, de gyakrabban gyenge színvonalú tánccarok szolgálták a hagyományos operakultuszt, s az itteniek mindösszesen a nyaranta fellépő, főleg szovjetunióbeli együtteseket láthatták, amelyek általában a balettművészet muzeális értékeit mutatták be. Vagyis – a nemrégiben Erkel-díjjal kitüntetett – Imre Zoltán csapatának önérvényesítő akarata előtt kettős akadály tornyosult: a kötelező penzumok és a pénzsűke bent a színházban, s a szokatlanság, az új fogadó bizalmatlanság, a konvencionális ízlés – ugyancsak bent, plusz kint, a közönség részéről.

Mindezekkel szoros összefüggésben igazgatóválságok és -váltások, s az ezzel járó izgalmak hullámozgatták az első éveket, míg nem a most záruló szezon elején Imre kapott teljhatalmat és korábbi tapasztalatokon is okulva, okos kompromisszumot hirdetett. *Legyen itt bármennyire előkép nélküli a modern táncszínház, ő ezt, mint művészeti irányt, s mint saját alkotói eszményét föl nem adja; ám megpróbál – mondjuk témaválasztásban – annyi engedményt tenni a hagyományossághoz közelebb álló ízlésvilágnak, amennyi még nem rombolja az általa képviselt értékeket és eszményeket.* A gesztus a közönségnek – bevált. Hiszen olyasmi fordult elő ebben az évadban ami azelőtt soha: a *Szenvedélyes viszonyok* című romantikus estnek bérletszünetes előadásokon is volt közönsége. Ugyancsak az évad merőben új fejleménye, hogy a balettestek közönségének soraiban megjelent egy kemény mag, a hívók, rajongók egyelőre kicsiny, de állandó táborra.

Meghatározó volt tehát ez az évad abban a tekintetben, hogy *egyértelművé vált a követett művészeti irány.* A hagyományos és az új táncelemeket és -technikákat ötvöző modern táncszínház eszményének választása mellett eldőlt az is, hogy – mint minden „normális” színházban – a gondos társulatépítés, a teljes *együttes fejlesztése a cél.* Az alternatíva az volt, hogy

profi vendégművészek alkalmi producióit keretezze a szerényebb teljesítményre képes szegedi együttes, s imígyen próbáljon új szint adni az ország balettművészeti palettájára. Ha azoknak a korábbi előadásoknak a sikerére gondolunk, amelyeken *Pártay Lilla, Szakály György* és más neves vendégek táncolták a főszerepeket, kétségtelen hogy ennek a törekvésnek is voltak esélyei. A választás téje: ismert balettesillagok nevét emlegetik majd országban-világban, akik mellett a szegedi kar – mint szerény körítés a ragyogó főétel mellett; avagy: „*Szegedi Balett*”, mondják, s dicséremek egy egyéni, a többitől jól megkülönböztethető arcú együttest. Hogy ez utóbbi ebben az évadban bekövetkezett, Imre Zoltán és a társulat határozott választásának és a közösen elvégzett műhelymunkának köszönhető. Biztos, hogy ez az út nehezebben járható, nagyobb az ára még akkor is, ha a büdzsét megkíméli a vendégek magas gázsijától. Mert hogyne lenne keményebb munka mindenkit fölhozni arra a magas szintre, amit az alkalmanként hívtak sztárok „maguktól” produkálnak! De micsoda öröm, ha nyugodt szívvel ki lehet mondani, hogy a tagok közül legalább hat táncosnó bármelyik kényes európai színpadon helyállna; s bár a férfítáncos kevesebb, mint kellene, határozottan egyéni stílusú tehetségek „ugrottak ki” az együttesből. A tehetséges fiatalok alkotói (koreográfiai) és előadói kísérleti műhelyt (Stúdiobalett) hoztak létre az idén s Imre Zoltán alkotói-pedagógiai büszkeséggel támogatja önállósági törekvéseiket. Ami arra is mutat, hogy a manapság sajnos hiánycikknek számító „egymás támogatásával” született műhely a balett tagozaton valóság, s nem álom.

Átlom mögött című, az európai modernizmust Szegedre hozó produkciójával finn vendég, *Jorma Uoninen* segítette kipillantanai a világra, közeli munkatársa, *Lőrinc Katalin* pedig Anyegin-táncátírárral (*Tajana és mások*). Imre Zoltán termékeny alkotói korszakában van; az idén *Vonzások és választások*, valamint *Varázsdoboz* című balettféjével folytatta az egyetemes művészet értékeiből táplálkozó, személyes tartalmú, összetevészethetetlen stílusú, látomásos-szürrealisztikus koreográfiáinak sorát. Bemutatták az első stúdióestet, a fiatal, markáns tehetségű *Juronics Tamás* ötteles új koreográfiájával és *Kiss László* egyetlen gegre épített balettféjével. Az együttes fellépett a Budai Vigadóban, a Thália és az Operettszínházban, Szolnokon, a Szigligetiben. Most mennek nyári fesztiválokra, Lengyelországba és Németországba. Az évadban kifejezett szakmai és közönségsikere volt a két bemutatónak, valamint a *Faust Imre Zoltán által koreografált táncbetéteinek*, a *Walpurgis éjnek* (képünkön). Az előadások hatásos látványelemeit Imre állandó alkotótársának, *Csik György* tervezőművésznek köszönhetjük.

A magyar balettművészetben európai értékeket létrehozó, egyénített arcú együttesrel kell számolni, s ez nem más, mint a modern táncszínházat alkotó Szegedi Balett. Ez a mostani évad ténye, amiből következtetés is adódik: mint ilyet lenne jó értékelni a balettet színházban és városban és támogatni, hogy eljusson Európa színpadaira.

SULYOK ERZSÉBET

Szeged – folklórfinálé

A tánc és szakma holnap

Mindezek előrebocsátásával lehet igazából átérzeni Nagy Albert jeles koreográfus, a Szeged Táncegyüttes vezetője rövidke megnyugvását: az évzáró, munkáról számot adó folklórünnepre a városba jöttek a néprajzról, néphagyományról csak alig

valamit tudók számára sem ismeretlen szakemberek, Erdélyi Tibor, Sajti Sándor, Hidas György. Elismert szaktekinélyek és a táncegyüttes sorsát korábról figyelemmel kísérő koreográfusok. Látták a Kisszínházban az utánpótlás csoportok bemutatóját, amely e hét végén tovább folytatódik. A követő csoportok – az Ebenguba, Guzsaly, Motolla, Kisbojtár, Berkenye, Kiss Mátyás, Csillagfürt, Lajtorja – kisszínházi műsorait időben megbontja a Szeged Táncegyüttes felnőtt táncosainak, valamint a táncstudóban velük immáron bizvást azonosnak mondható Nyisztor György csoportnak a nagyszínházban hétfőn este bemutatott, több mint kétórás programja.

Természetes dolog: a szakmai értékelés a koreográfus társakra vár, amiként annak eldöntése pedig az önkormányzatra, s többféliglen a támogatást nyújtani képesekre, hogy azokra adnak-e pénzt, akik átvitt értelemben is adnak önmagukra. Nem erőltetett, évfordulós maga-

A jövő a tét, s ehhez a jelen ismerete alapvető. Ezt az alapvetést azonban a Szeged Táncegyüttes létében mind kevésbé tartotta fontosnak az utóbbi esztendő(k)ben a néptáncszakma, a koreográfusok jelesül fővárosba tömörült része, s maga a fenntartó szakszervezetek országos szövetsége. Jóllehet ez utóbbi szakmai, néphagyományörzész, eredetiséggel összefüggő véleményét nem is igen mondott volna, de az elemi érdeklődés épphogycsak megmutatkozott az ellett, zivatáros átmenet időszakában. Valójában a lét–nem lét mezsgyéjén bukdácsolts ez hazában majd mindenki a maga szervezeteiben és amint a múlt napok egyikén a miniszterelnöki tv-inferjúban is sajnálkozva hangot kapott: a kultúra az újonatú piaci viszonyokkal indokolt állapot legfőbb kárvalottja.

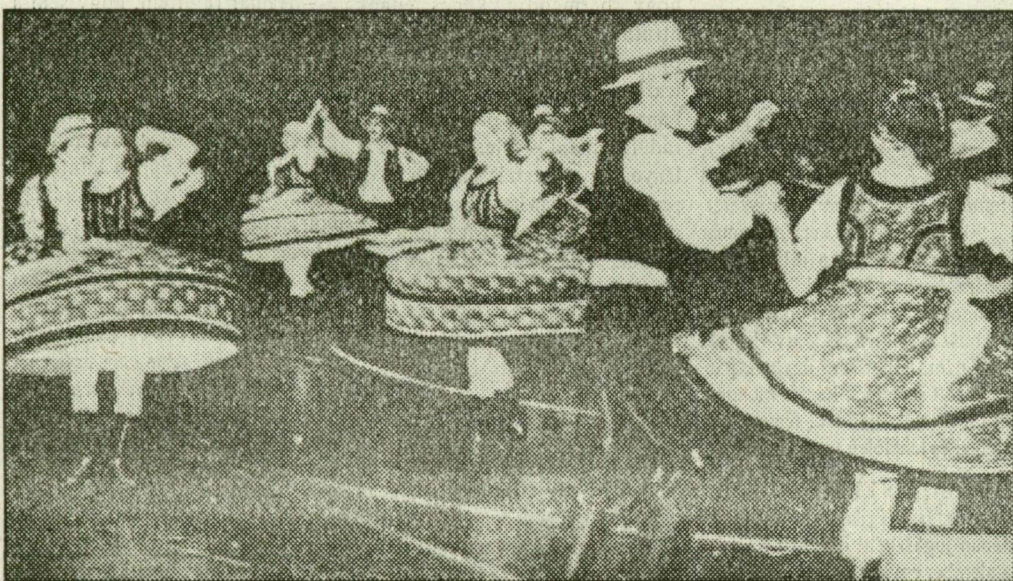
mutogatással, telimosoly szembe, de gúnyos megjegyzés hátulról módon, hanem lássa meg aki csak akarja, mit tudunk, s benne joggal észrevéve a hibát. Mert javítani csak így lehet, a jövőre gondolni csak így lehet. Nem tudom, a nagyszínházi nézőtérnek milyen gondolatai támadtak a fiesztaszamba menő folklórűnnep látán. Azt se lehetne kideríteni, mely koreográfiát tennék első helyre a tizenhárból. Sokan az ámulatosan szép, képszerűséggel is komponált Fekete-piros koreográfiát, széki táncrendet részesítenék előnybe. Ha nem lett volna oly pompázatos a Nyisztor lánykarától Timár Sándor: Tolnai üvegestánca, vagy a megannyiszor lenyűgöző műsorzóró felnőtt Kalotaszegi.

Élményként, s a többéves folklór-műsor-járást után persze ki-ki voksol magában, szűkebb társaságban, valamiféle szakszerűséget is emlegetve. Magam ezúttal végképp meg-hagyom az ítélezést a zsűröröknek.

Csupán azt a jogot fenntartva, hogy örömmel szólhassak róla: hasonlított a kurjongatós, füttös visszavissza kiáltós, közönségsikerés est a régebbi, gazdagabb időkhez. Amikor nem szükségeltett elmondani többedziglen műsor előtti kö-

szontóben: *íme, nézzék és ha tudják támogassák anyagilag is az együttest.* Aki nyomon követte az egykorvolt Édosz együttes sorsát, akárha ámulhat is a Nagy Albert vezette együttes örök megújuló képességén. Örülhet, hogy előkerült újra a Méhkeréki koreográfia, keredkedt fergeteges Gyimesi táncok Csápinszky Katalin és Juhász Zsolt parádés előadásában, rangjához méltón reprodukálódott a kivételesen nehéz, ritmikájában elképesztő gazdagságú új Mezőségi koreográfia. Annyi bizonyos: sokakat meggyőzhetett, bizvást önkormányzati vezető is, hogy a város nevével viselő, de műfajt és rangot kisajátítani nem akaró együttes a lehető legkevésbé akarja a véletlenülre bízni a hagyomány átörökítő, nevelő munkában. Vélhetően a művészeti vezető még csak nem is babonás. A zenekar tizenhárom tagja állt a színpad közepére tapsfakasztó muzsikára.

BECSEI PÉTER

FOTÓ: SOMOGYI KÁROLYNÉ